

Sprawozdanie za 2005 r.

Streszczenie

Adres do korespondencji: rue Wiertz, 60 – B-1047 Bruksela
Biuro: rue Montoyer, 63, Bruksela, Belgia
E-mail: edps@edps.eu.int – Strona internetowa: www.edps.eu.int
Tel. (32-2) 283 19 00 – Faks (32-2) 283 19 50

Sprawozdanie za 2005 r.

Streszczenie¹

Wstęp

Niniejszym przedstawia się streszczenie drugiego sprawozdania rocznego Europejskiego Inspektora Ochrony Danych (EIOD), niezależnego organu utworzonego w celu zapewnienia wypełniania przez instytucje i organy Wspólnoty Europejskiej zobowiązań związanych z podstawowym prawem do ochrony danych osobowych.

Rok 2004 był pierwszym rokiem działalności, podczas którego dosłownie zbudowano nową instytucję (wraz ze znalezieniem odpowiednich pomieszczeń biurowych i przeprowadzeniem pierwszej rekrutacji personelu), zaś niniejsze drugie sprawozdanie roczne obejmuje rok konsolidacji. Trzy podstawowe zadania EIOD określone w rozporządzeniu (WE) nr 45/2001² – nadzór, konsultacje i współpraca – zostały określone w bardziej szczegółowy sposób i spotkały się z szerokim uznaniem zainteresowanych. Utworzono biuro prasowe i poczyniono wysiłki na rzecz rozwoju komunikacji zewnętrznej. Liczebność organu nieco się zwiększyła dzięki rekrutacji nowych pracowników i czasowemu wsparciu ze strony pierwszych stażystów.

Należy podkreślić, że **stale rośnie liczba polityk UE zależnych od zgodnego z prawem przetwarzania danych osobowych**. Wiele przedsięwzięć publicznych i prywatnych w nowoczesnym społeczeństwie generuje dziś dane osobowe lub korzysta z takich danych jako informacji wejściowych. Dotyczy to oczywiście także instytucji i organów europejskich w kontekście ich ról administracyjnych lub związanych z formułowaniem polityk, a tym samym również realizacji ich programów dotyczących polityk. **Skuteczna ochrona danych osobowych**, jako podstawowa wartość leżąca u podstaw unijnych polityk, powinna być postrzegana jako **warunek ich powodzenia**. EIOD będzie nadal działać w takim duchu ogólnym i ze swej strony oczekuje pozytywnych reakcji.

Nadzór

Rola EIOD jako organu nadzoru polega na monitorowaniu i zapewnianiu, że podczas przetwarzania danych osobowych instytucje i organy Wspólnoty stosują się do istniejących zabezpieczeń prawnych. W tym sensie EIOD uzupełnia krajowe organy ochrony danych, które nadzorują przetwarzanie danych w swoich państwach członkowskich. Poniżej przedstawione są najważniejsze wydarzenia związane z podnoszeniem poziomu kultury ochrony danych w organach i instytucjach w 2005 r.

Po pierwsze, dokładano starań na rzecz dalszego rozwoju sieci **inspektorów ochrony danych (IOD)** w instytucjach i organach. Zadaniem inspektorów jest zapewnianie wewnętrznego zastosowania, w sposób niezależny, rozporządzenia 45/2001. W listopadzie 2005 r. wydano dokument przedstawiający stanowisko w sprawie ich roli w zapewnianiu faktycznej zgodności z rozporządzeniem. Dokument ten, przesłany szefom administracji UE, podkreśla, że rzecznicy ochrony danych są strategicznymi partnerami EIOD. Jednym z istotnych przesłań jest to, że wszystkie organy zobowiązane są do wyznaczenia IOD, co jest pierwszym i podstawowym krokiem w kierunku spełnienia zobowiązań związanych z ochroną danych. Drugie istotne przesłanie to fakt, że IOD muszą być powiadamiani we właściwszy sposób o przetwarzaniu

¹ Pełen tekst Sprawozdania za 2005 r. oraz wszelkie materiały źródłowe można pobrać z naszej strony internetowej: www.edps.eu.int. Można także zamówić jego papierowe wersje w sekretariacie pisząc na adres: edps@edps.eu.int.

² Dz.U. L 8 z 12.1.2001, str. 1.

danych osobowych w obrębie swojej instytucji czy organu i że oni z kolei powiadają EIOD o tych operacjach przetwarzania danych, które wiążą się ze szczególnym ryzykiem dla osób, których te dane dotyczą, i dlatego też muszą zostać poddane kontroli wstępnej.

Po drugie, przeznaczono istotne środki na **kontrole wstępne** tych operacji przetwarzania danych, które mogą wiązać się ze szczególnym ryzykiem. Chociaż zadanie to zaplanowano z myślą o sprawdzaniu nowych operacji przetwarzania danych przed rozpoczęciem ich stosowania, większość kontroli wstępnych do tej pory przeprowadzono na zasadzie *ex post*, gdyż wiele istniejących systemów uruchomiono zanim EIOD podjął działalność albo zanim rozporządzenie weszło w życie.

W 2005 r. wydano 34 opinie w oparciu o kontrole wstępne, z czego 30 dotyczyło istniejących systemów wykorzystywanych w różnych instytucjach i organach. Pozostałe opinie dotyczyły konsultacji w sprawie potrzeby przeprowadzenia kontroli wstępnej lub przypadków, które uznano za niepodlegające kontroli lecz dające powód do uwag. EIOD określił szereg zagadnień priorytetowych, które stanowią wskazówkę dla przeprowadzania kontroli wstępnych; są to: dokumentacja medyczna, oceny pracowników, procedury dyscyplinarne, usługi społeczne oraz monitorowanie łączności elektronicznej. W końcu 2005 r. zajmowano się 29 powiadomieniami, a w niedalekiej przyszłości spodziewane jest znaczne zwiększenie ich liczby. Instytucje i organy nadal zachęca się do przedkładania powiadomień dotyczących kontroli wstępnych najpóźniej do wiosny 2007 r.

Po trzecie, do EIOD wpłynęło w zeszłym roku 27 **skarg**, chociaż tylko 5 z nich uznano za dopuszczalne i poddano dalszej analizie. W rzeczywistości ogromna większość otrzymywanych skarg wykracza poza kompetencje EIOD. W takich przypadkach skarżącemu udziela się ogólnych informacji i, jeśli jest to możliwe, porady dotyczącej odpowiedniego rozwiązania alternatywnego. Jeśli chodzi o rozpatrywanie skarg w ramach swych kompetencji, EIOD utrzymuje kontakt z Europejskim Rzecznikiem Praw Obywatelskich w celu zbadania potencjalnego zakresu współpracy w niedalekiej przyszłości.

Po czwarte, dołożono wielu starań w celu opracowania dokumentu informacyjnego na temat związku między dwoma podstawowymi prawami: **publicznego dostępu do dokumentów** oraz do **ochrony danych**, w kontekście instytucji i organów UE. Rozpoczęto prace nad innym dokumentem, dotyczącym **łączności elektronicznej**, który zostanie opublikowany w pierwszej połowie 2006 r.

Wreszcie, opracowano również szereg działań dotyczących wspólnego nadzoru nad systemem **Eurodac** (system identyfikacji odcisków palców wykorzystywany do procedur udzielania azylu na całym terytorium UE). EIOD jest organem nadzoru jednostki centralnej, podczas gdy krajowe organy ochrony danych odpowiedzialne są za nadzór nad stosowaniem systemu Eurodac w swoich państwach członkowskich. EIOD wyraził ogólne zadowolenie z wyników pierwszej fazy przeprowadzonych inspekcji.

Konsultacje

EIOD pełni także rolę organu konsultacyjnego, który udziela instytucjom i organom Wspólnoty porad we wszystkich kwestiach dotyczących ochrony danych osobowych, a zwłaszcza w sprawie wniosków dotyczących aktów prawnych mających wpływ na ochronę danych.

Politykę w tym zakresie wytycza **dokument dotyczący roli doradczej**, przedstawiony w marcu 2005 r. Podkreśla on, że doradztwo to ma szeroki zakres, co następnie potwierdził Trybunał Sprawiedliwości. Ten dokument wytyczający politykę określa również istotne podejście do

wniosków dotyczących aktów prawnych, które mają wpływ na ochronę danych, a także rolę proceduralną podczas różnych etapów procesu legislacyjnego. Dokument ten spotkał się z dobrym przyjęciem, a Komisja Europejska w dużym stopniu korzysta z możliwości konsultowania EIOD, który czyni nieoficjalne uwagi do projektu wniosku przed jego przedłożeniem do oficjalnej konsultacji. Wszystkie oficjalne opinie są publikowane i najczęściej przedstawiane odpowiedniej komisji w Parlamencie Europejskim lub posiadającej odpowiednie kompetencje grupie roboczej w Radzie, a następnie systematycznie śledzone podczas procesu legislacyjnego.

W 2005 r. EIOD wydał sześć oficjalnych **opinii**, które wyraźnie odzwierciedlają istotne tematy w programach Komisji, Parlamentu i Rady dotyczących polityk. Najważniejsze z nich to:

- wymiana danych osobowych w ramach „trzeciego filaru” UE (współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych);
- opracowanie systemów informatycznych na szeroką skalę, takich jak System Informacji Wizowej (VIS) oraz druga generacja Systemu Informacyjnego Schengen (SIS II); oraz
- bardzo kontrowersyjny temat obowiązku zatrzymywania i udostępniania danych dotyczących łączności elektronicznej organom ścigania.

EIOD zajmuje się także doradztwem w sprawie **środków administracyjnych**, a konkretnie przepisów wykonawczych przyjętych przez instytucje i organy w dziedzinie ochrony danych. Stwarza to dobrą okazję do wywarcia w sposób bardziej ustrukturalizowany wpływu na metody wdrażania polityk dotyczących ochrony danych. Udzielano porad w sprawie szczegółowych przepisów wykonawczych dotyczących roli IOD.

Po raz pierwszy EIOD skorzystał także z możliwości **interweniowania w sprawach** dotyczących ważnych zagadnień z dziedziny ochrony danych rozpatrywanych **przez Trybunał Sprawiedliwości**. Sprawy te dotyczyły przekazywania danych PNR osób podróżujących do Stanów Zjednoczonych. EIOD interweniował, aby poprzeć konkluzje Parlamentu w dążeniu do unieważnienia odnośnych decyzji Komisji i Rady.

Współpraca

Zadaniem EIOD jest także współpraca z krajowymi organami nadzoru oraz organami nadzoru w ramach „trzeciego filaru” UE, co ma na celu zapewnienie spójności w dziedzinie ochrony danych osobowych.

Bardzo ważną płaszczyzną współpracy z krajowymi organami nadzoru jest ustanowiona dyrektywą 95/46/WE w celu doradzania Komisji oraz opracowania zharmonizowanych polityk ochrony danych **Grupa Robocza Art. 29**, której pełnoprawnym członkiem jest EIOD. W kilku przypadkach ważnych wniosków legislacyjnych EIOD oraz wspomniana grupa robocza przedłożyły oddzielne opinie. EIOD przy tych okazjach przyjął z zadowoleniem ogólne poparcie organów krajowych oraz dodatkowe uwagi, które mogą prowadzić do lepszej ochrony danych.

Współpraca z **organami nadzoru „trzeciego filaru”** (tzn. organy nadzoru Schengen, organy celne, Europol i Eurojust – zwykle złożone z przedstawicieli krajowych organów nadzoru) skupiała się w dużej mierze na przygotowywaniu wspólnych stanowisk z myślą o opracowaniu bardzo potrzebnych ogólnych ram ochrony danych w ramach trzeciego filaru UE. Odbyły się również dyskusje nad nowym systemem nadzoru w odniesieniu do SIS II, który to system będzie wyrastał z bliskiej współpracy pomiędzy krajowymi organami nadzoru a EIOD.

EIOD aktywnie angażował się we współpracę w ramach **europejskich i międzynarodowych konferencji** inspektorów ochrony danych, a także przewodniczył różnym posiedzeniom.

We wrześniu 2005 r. EIOD we współpracy z Radą Europy i OECD był gospodarzem warsztatu na temat ochrony danych w **organizacjach międzynarodowych** . Pomimo, że organizacje międzynarodowe są często zwolnione ze stosowania przepisów krajowych, w tym także dotyczących ochrony danych, powinny one uznawać powszechne zasady ochrony danych, ponieważ w wielu przypadkach przetwarzają one wrażliwe dane.

Komunikacja zewnętrzna

W 2005 r. szczególną uwagę poświęcono opracowaniu strategii informacyjnej, która mogłaby stanowić odpowiednie wsparcie dla strategicznych ról EIOD. Zwiększanie wiedzy na temat ochrony danych w ogóle, a także konkretniej o rolach i działaniach EIOD jest ważnym warunkiem skutecznego wypełniania zadania nadzoru, konsultacji i współpracy. Strategia informacyjna wyróżnia grupy docelowe w zależności od różnych ról:

- Nadzór: osoby, których dotyczą dane, zwłaszcza personel UE (jako osoby, których dane są przetwarzane) oraz IOD i kontrolerzy, jako osoby odpowiedzialne za systemy przetwarzania.
- Konsultacje: prawodawca europejski; Komisja, Parlament i Rada, w szczególności określone dyrekcje generalne, komisje i grupy robocze.
- Współpraca: Grupa Robocza Art. 29 i inne istotne platformy współpracy, takie jak wspólne organy nadzoru w ramach trzeciego filaru oraz europejskie i międzynarodowe konferencje poświęcone ochronie danych.

EIOD angażował się także w ulepszenie **narzędzi informacyjnych i komunikacyjnych** . Kolejnym krokiem po powszechnej kampanii informacyjnej we wszystkich instytucjach UE i we wszystkich państwach członkowskich było w 2005 r. otwarcie biura prasowego, regularne wydawanie biuletynu, opracowanie nowego logo i stylu graficznego, a wkrótce towarzyszyć temu będzie uruchomienie nowej strony internetowej, która będzie dla EIOD najważniejszym narzędziem komunikacji.

Zasoby

Władze budżetowe przewidziały **środki budżetowe** na konsolidację i ograniczony wzrost organizacji

z uwzględnieniem potrzeby realizacji pilnych zadań w zakresie nadzoru i konsultacji w sprawie ochrony danych w większości instytucji i organów. Wiele uwagi poświęcono rozwojowi **zasobów ludzkich** ,

i osiągnięto znaczące wyniki zarówno w ogólnej dziedzinie rekrutacji, jak i w zakresie specjalnych programów związanych ze stażami i delegowaniem ekspertów krajowych.

W tym kontekście trudno jest przecenić znaczenie **umowy administracyjnej** zawartej w 2004 r. z Komisją, Parlamentem i Radą, która umożliwiła EIOD korzystanie w odpowiednich przypadkach ze wsparcia zewnętrznego oraz przeznaczanie większości zasobów na działania podstawowe. Dlatego też ogromne znaczenie ma odnowienie tej umowy po upływie pierwszych trzech lat.

Perspektywy

Komisja propaguje ideę europejskiego społeczeństwa informacyjnego opartego na innowacji, kreatywności i integracji. Społeczeństwo to opierać się będzie na trzech ważnych **tendencjach technologicznych** : niemal nieograniczonej szerokości pasma, nieskończonej pojemności pamięci

oraz wszechobecnych połączeniach sieciowych, co naturalnie będzie miało skutki dla ochrony danych. Ochrona danych zostanie umieszczona w nowym kontekście utworzonym przez nowe formy przetwarzania danych, takie jak usługi internetowe, oraz poprzez przekraczanie tradycyjnych barier technologicznych (ograniczenia mocy, zasięgu nadajników, dane wrywkowe itp.). Dobrze to obrazuje wzrost zastosowania znaczników systemu identyfikacji radiowej (RFID) oraz masowy rozwój sieci komunikacyjnych mających znaczące konsekwencje:

- wszystkie przedmioty opatrzone znacznikami gromadzą dane osobowe;
- noszone przy sobie inteligentne przedmioty są zawsze „obecne” i „aktywne”;
- ogromna ilość przechowywanych danych stale się powiększa wraz z napływem nowych danych.

Nowe i rozwijające się technologie, które będą miały wpływ na ochronę danych, obejmują:

- **RFID:** obiecująca i stanowiąca wyzwanie technologia, która będzie stanowiła główny element tzw. środowisk inteligentnych.
- **Środowiska inteligentne:** aby stworzyć możliwość ich akceptacji w życiu prywatnym, a następnie rozpowszechnienia, środowiska te powinny być projektowane z uwzględnieniem wymogów dotyczących prywatności i ochrony danych.
- **Systemy zarządzania tożsamością:** (częściowo oparte na biometrii) główny element rozwijających się usług e-administracji, który będzie wymagał własnych standardów.
- **Wykorzystanie biometrii:** należy ustanowić wspólne wymagania oparte na jej z natury wrażliwym charakterze.

Można również odnotować kilka **nowości w dziedzinie kierunków polityki i w dziedzinie prawa**, takich jak koncentracja na działaniach w zakresie współpracy policyjnej i sądowej oraz ogólna tendencja do zwiększania wymiany danych pomiędzy organami ścigania państw członkowskich UE. Kolejna tendencja dotyczy rozszerzenia uprawnień w zakresie prowadzenia dochodzeń, jakie posiadają organy ścigania (w tym często Europol), poprzez udostępnienie im baz danych, które nie zostały utworzone do celów ścigania przestępstw. Potwierdza to potrzebę istnienia kompleksowych ram prawnych dla ochrony danych osobowych w trzecim filarze, niezależnie od zatwierdzenia wniosku w sprawie zasady dostępności, jak stwierdza się w opinii EIOD w sprawie ochrony danych w trzecim filarze.

W końcu roku 2005 Komisja rozpoczęła proces przeglądu ram prawnych w zakresie łączności elektronicznej i usług elektronicznych, w tym dyrektywy 2002/58, który to proces EIOD będzie uważnie śledził.

Jest oczywiste, że program EIOD jako doradcy prawnego jest w ogromnej mierze uzależniony od programu pracy Komisji. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że działania średnio- i długoterminowe będą się skupiać na:

- zagadnieniu „dobrobytu”, w ramach którego EIOD będzie śledził kolejne inicjatywy mające na celu rozwój europejskiego społeczeństwa informacyjnego.
- zagadnieniu „bezpieczeństwa”, w ramach którego EIOD będzie śledził rozwój sytuacji w miarę rozwoju technologicznego, na przykład w zakresie biometrii, oraz w miarę zwiększania się nacisków na publicznych i prywatnych kontrolerów baz danych, aby udostępniali je do celów ścigania przestępstw. W tym kontekście Komisja jako główną inicjatywę przedstawiła dostęp policji do baz danych w celu kontroli granic zewnętrznych.

Cele na rok 2006

Mając na uwadze powyższe, priorytety EIOD na rok 2006 to:

- Wspieranie sieci IOD, w tym dwustronne oceny postępów w zakresie powiadomień w celu wyczerpania powiadomień dotyczących istniejących operacji najpóźniej do wiosny 2007 r.
- Kontynuacja kontroli wstępnych i zakończenie kontroli istniejących operacji przetwarzania danych w ramach zagadnień priorytetowych.
- Monitorowanie łączności elektronicznej i danych o połączeniach; wydanie wytycznych dotyczących przetwarzania danych osobowych związanych z wykorzystaniem sieci łączności elektronicznej.
- Akta osobowe personelu: wydanie wytycznych dotyczących zawartości i okresów przechowywania.
- Przekazywanie państwom trzecim: wydanie wytycznych dotyczących przekazywania danych osobowych państwom trzecim, organizacjom międzynarodowym i organom europejskim w zakresie nieuregulowanym rozporządzeniem 45/2001 oraz dyrektywą 95/46/WE.
- Nadzór Eurodac: gruntowne sprawdzenie bezpieczeństwa centralnej bazy danych Eurodac.
- Doradztwo w sprawie wniosków legislacyjnych: umocnienie i dalszy rozwój roli EIOD oraz wydawanie opinii na różne tematy.
- Interwencja w sprawach sądowych: rozważenie interwencji w sprawach poruszających kwestie ochrony danych.
- Druga wersja strony internetowej: zostanie uruchomiona do połowy 2006 r.
- Rozwój zasobów: dążenie do przedłużenia obecnej umowy administracyjnej z Komisją, Parlamentem i Radą oraz odpowiednie powiększenie powierzchni biurowej w celu zaspokojenia bieżących potrzeb i w związku z oczekiwanym zwiększeniem liczby personelu.